

La Biennial de Venècia a Girona: l'art actual i els seus límits

Durant el primer trimestre de 2010, el Centre d'Art Contemporani de Girona Bòlit va programar l'exposició «La comunitat inconfessable». Es tracta d'una proposta valenta que pretén incidir en diverses qüestions relatives a l'organització social i, especialment, en la manera en què s'organitzen les narratives sobre les èpoques anteriors. És a dir, la seva principal finalitat és remarcar les coses no dites, sovint abundants, que es donen en aquesta transferència que té com a objectiu la fabricació de la il·lusió d'una idea de comunitat –de vida en comú– sense fractures.

Així, doncs, tot emprant com a fonament del discurs l'estratagema expositiu que parteix del concepte d'arxiu, tan present en l'activitat artística de la darrera dècada, Valentín Roma, com a curador, i els artistes Daniel G. Andújar, Joan Vila-Puig / Elvira Pujol i Pedro G. Romero despleguen una proposta complexa. Sens dubte, es podria dir que irrompen enmig de la convenció pel que fa a la lectura del passat i l'administració del present, sobretot perquè el seu fi és combatre qualsevol ocultació de la controvèrsia i fer inviable la proliferació d'un corpus de pensament unívoc. La línia de treball, per tant, s'encamina a evitar la forja d'una comunitat dòcil, l'existència de la qual és confessable tan sols en els somnis de dominació de qui vol ostentar l'hegemonia sobre el món social i en els processos de construcció de la identitat; al cap i a la fi, un encobriment que es desvelaria mitjançant una tasca crítica enfocada en uns intersticis socials que palesarien les contradiccions d'un món de vida plural. Aquesta és l'operació que es planteja en l'exposició.

Per consegüent, estem al davant d'unes pràctiques estètiques que abandonen, suposadament, formalismes estilístics i que concentren la seva atenció en l'aportació de mecanismes que haurien de posar en qüestió aquesta idea d'una hipotètica comunitat sense esclatxes ni conflictes. No obstant això, les tres obres, denses i feixugues, deixen entreveure també que l'acció artística d'avançada, malgrat que proclami la seva causa social i política, pot acabar desplaçant-se a un territori on regna la cripticitat. Per tant, el difícil és trobar un equilibri en què l'acte creatiu, que postula posicionaments crítics sobre l'estat actual de les coses, no perdi eficàcia comunicativa arran de l'ús d'unes estratègies

expositives en què els efectes subversius es dilueixen i perden el seu sentit per esdevenir la justificació d'un gènere per a iniciats.

El repte és invertir aquesta tendència i atènyer una influència real sobre una comunitat en què el conflicte i les divergències ocupen, en realitat, un lloc primordial. «La comunitat inconfessable» transita per una zona liminar: entre l'encert de l'embolcall conceptual i l'esgotament d'algunes fórmules expositives, presoneres d'excessos retòrics en la seva formalització. Com és sabut, el manierisme estilístic pot comportar la inanició crítica, i caldria esquivar-ho sense lliurar-se, però, als braços del consum immediat propagat per la indústria cultural.

